

**YANGI TUG'ILGAN CHAQALOQLARDA TUG'MA ZOTILJAMNINIG KLINIK VA
LABORATOR XUSUSIYATLARI**

Shamsiev Furqat Muxitdinovich

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi Respublika ixtisoslashtirilgan pediatriya
ilmiy-amaliy tibbiyot markazi pulmonologiya bo'limi mudiri, t.f.d., professor

Ismoilova Shamsiya Soxibnazar qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz Filiali Bolalar kasalliklari propidevtikasi, bolalar
kasalliklari va oilaviy shifokorlikda Pediatriya kafedrasida

Musajanova Ra'no Anvarbekovna

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi Respublika ixtisoslashtirilgan pediatriya
ilmiy-amaliy tibbiyot markazi pulmonologiya bo'limi yetakchi ilmiy xodimi, t.f.d. (Phd)

Xudoynazarov Haydarqul Soxibnazar o'g'li

TMA Termiz filiali "Tibbiy biologiya va gistologiya" kafedrasida assistenti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11643412>

Annotatsiya. *Pnevmoniya - o'pkaga ta'sir qiladigan o'tkir respiratorli infektsiyaning bir shakli. Bu asosan bakterial etiologiyaning o'tkir yuqumli kasalligi bo'lib, o'pkaning nafas olish qismlarining intraalveolyar ekssudatsiya bilan shikastlanishi, yallig'lanish hujayralari tomonidan infiltratsiya va parenximaning ekssudat bilan singdirilishi, mahalliy inflammaning klinik va rentgenologik belgilarining mavjudligi bilan tavsiflanadi. boshqa sabablar bilan bog'liq emas.*

Kalit so'zlar: *pnevmoniya, infeksiya, mexanik, neonatal, o'pka.*

Pnevmoniya - o'pkaga ta'sir qiladigan o'tkir respiratorli infektsiyaning bir shakli. Bu asosan bakterial etiologiyaning o'tkir yuqumli kasalligi bo'lib, o'pkaning nafas olish qismlarining intraalveolyar ekssudatsiya bilan shikastlanishi, yallig'lanish hujayralari tomonidan infiltratsiya va parenximaning ekssudat bilan singdirilishi, mahalliy inflammaning klinik va rentgenologik belgilarining mavjudligi bilan tavsiflanadi. boshqa sabablar bilan bog'liq emas

O'z-o'zidan nafas olishning boshlanishi bolaning ektopik mavjudotga, intrauterin va intranatal infektsiyalarga moslashishining eng muhim omillaridan biri bo'lib, yallig'lanish jarayonining rivojlanishi esa nafas olish moslashuvi buzilishining yuqori darajasining asosiy sabablaridan biridir

Dunyo bo'ylab 1,7 millionga yaqin bolalar o'limi pnevmoniya bilan bog'liq va ularning katta qismi kam daromadli mamlakatlarda uchraydi Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning taxminan 0,5-1,0 foizida va erta tug'ilgan chaqaloqlarning 10-15 foizida pnevmoniya tashxisi qo'yilgan. NICUda

mexanik ventilyatsiya bo'lgan yangi tug'ilgan chaqaloqlarda pnevmoniya bilan kasallanish 40% ga yetishi mumkin .

Rossiya Federatsiyasida Sog'liqni saqlash vazirligi ma'lumotlariga ko'ra, yangi tug'ilgan chaqaloqlarda pnevmoniya bilan kasallanish oxirgi 5 yil ichida juda o'zgarmadi va 85% gacha pasayish tendentsiyasiga ega emas (Rosstatning 2520-son qarori 32-sonli shakl). 2011 yil 29 dekabr)

Ba'zi tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, ko'p hollarda ko'krak qafasi rentgenografiyasi past diagnostika darajasiga ega, ammo bu pnevmoniyani tashxislashning taniqli usuli hisoblanadi. Ularning fikricha, isitma va taxipnea yangi tug'ilgan chaqaloqlarda pnevmoniyaning muhim diagnostik belgilaridir

Shu bilan birga, shuni hisobga olish kerakki, neonatal davrda pnevmoniya nafas yo'llari kasalliklarining rasmi sifatida namoyon bo'ladi va o'choqli va tizimli yallig'lanishning klinik ko'rinishi biroz namoyon bo'lishi mumkin.

Shu sababli, neonatal davrda pnevmoniya tashxisini faqat o'pkaning o'choqli yallig'lanish shikastlanishi rentgenologik jihatdan tasdiqlangan hollarda tasdiqlangan deb hisoblash mumkin

N.N.ning so'zlariga ko'ra. Volodin, intrauterin pnevmoniyani tashxislashning asosiy mezonlari:

- rentgenogrammada fokusli va/yoki infiltrativ soyalar qayd etilgan (hayotning dastlabki 3 kunida);
- tug'ruq davridagi ayol va shunga o'xshash mikrobiotadagi yangi tug'ilgan chaqaloqdan klinik materialni ekishda (material hayotning birinchi kunida olinishi kerak);
- hayotning dastlabki 3 kunida aspiratsiya sindromi bilan pnevmoniya rivojlanishi (agar aspiratsiya intranatal tarzda sodir bo'lgan va bola tug'ilgandan so'ng darhol traxeyadan so'rish bilan tasdiqlangan).

Ushbu mezonlardan birining mavjudligi intrauterin pnevmoniya rivojlanishining dalilidir

"Tug'ma pnevmoniya" terminologiyasida ba'zi farqlar mavjud. Bir qator tadqiqotchilar antenatal infektsiya bilan bog'liq pnevmoniyani bolaning hayotining dastlabki uch kunida klinik jihatdan namoyon bo'ladigan kasalliklar deb tushunish kerak degan ta'rifga amal qilishadi. Intranatal infektsiya bilan VUP hayotning dastlabki 72 soatida ham rivojlanishi mumkin . Biroq, ma'lumki, intrauterin pnevmoniya keyinroq - hayotning 4-7-kunlarida va ba'zi turdagi patogenlar bilan, masalan, C. trachomatisda, hayotning 3-6-8 xaftalarida o'zini namoyon qilishi mumkin

Y. J. Vang va boshqalarga ko'ra. (2010) pnevmoniyalarni tug'ma yoki orttirilgan deb tasniflash faqat tug'ilishdan oldin va tug'ilgandan keyin 72 soatdan ko'proq vaqt davomida klinik belgilarning paydo bo'lish vaqtiga asoslanib o'rinni emas. Pnevmoniyaning erta (ko'pincha tug'ma) va kech (ko'pincha orttirilgan) ga bo'lish maqsadga muvofiqdir

Shu bilan birga, JSST mutaxassislari tug'ruqxonada yotgan 2 kundan katta bo'lgan yangi tug'ilgan chaqaloqlarda pnevmoniyaning aniqlashda tug'ma va nozokomial pnevmoniya o'rtasidagi differensial diagnostikadagi qiyinchiliklarni ta'kidlamogda.

Bogomazov A. D. neonatal pnevmoniyaning quyidagilarga bo'lishni taklif qiladi:

- konjenital transplental (antenatal);
- konjenital intranatal pnevmoniya;
- neonatal orttirilgan pnevmoniya (shu jumladan uy va shifoxona pnevmoniyasi).

Ikkinchisidan, shunday

ventilyator bilan bog'liq pnevmoniyaning mexanik shamollatish fonida izolyatsiya qilish tavsiya etiladi.

Rossiya Federatsiyasi Sog'liqni saqlash vazirligining "Tug'ma pnevmoniya" klinik ko'rsatmalariga (2017) ko'ra, tug'ma, aspiratsiya va orttirilgan, shu jumladan yangi tug'ilgan chaqaloqlarning nozokomial pnevmoniyasini birlashtirgan "neonatal pnevmoniya" atamasidan foydalanish tavsiya etiladi.].

Yangi tug'ilgan chaqaloqlarda pnevmoniya rivojlanishiga homilaga prenatal, intra- va postnatal davrlarda ta'sir qiluvchi ko'plab salbiy omillar yordam beradi.

Neonatal pnevmoniya ham birlamchi kasallik, ham septitsemiya yoki virusli infeksiya o'choqlaridan biri bo'lishi mumkin.

Neonatal pnevmoniyaning etiologiyasi polimorfik bo'lib, infeksiyaviy agentning o'pkaga kirish vaqti va sharoitlariga bog'liq. Aksariyat hollarda antenatal davrda yuzaga keladigan intrauterin pnevmoniya o'ziga xos IUI (sitomegali virusi, herpes infeksiyasi, listerioz va boshqalar) ko'rinishlaridan biridir. Sof virusli pnevmoniya mavjudligi barcha mualliflar tomonidan tan olinmaydi. Viruslar hujayra ichidagi patogenlarning biriktirilishi uchun zamin tayyorlaydigan o'tkazgichlardir, deb ishoniladi

Ko'pgina tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, intrauterin transplental (antenatal) pnevmoniya, qizilcha, herpes, listerioz, mikoplazmoz va boshqalar kabi umumiy IUIning namoyon bo'lishidir. Antenatal infeksiya B va D guruhi streptokokklari, listeria monositogenlari va boshqalar bilan mumkin.

Konjenital intranatal infeksiyalar onaning tegishli mikrofloriga ega bo'lgan genital yuqumli kasalliklarining natijasi ekanligi ta'kidlangan:

- genital mikoplazmalar (M. hominis, U. urealyticum);
- anaerob bakteriyalar, shu jumladan B va D guruhlari streptokokklar;
- boshqa mikroorganizmlar - yashil streptokokklar, gemofil va sil tayoqchalari, listeriyalar.

REFERENCES

1. V.P.Bisyarina "Bolalar kasalliklari bolalar parvarishi va go'daklarning anatomik - fiziologik xususiyatlari" Toshkent 1990 yil.
2. V.A.Belousov, A.D. Pevzner "Bolalar kasalliklari" Toshkent 1992 yil .
3. J.Eshqobulov, A.Maxmudov "Bolalar kasalliklari" Toshkent 1993 yil.
4. www.ziyonet.uz
5. "Onalik va bolalikni muxofaza qilish" bo'limidan ma'ruzalar matni

MODERN SCIENCE
& RESEARCH